СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 251. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 28-го ЖОВТНЯ 1949. No. 251. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 28, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

МІСІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ҐВАРДІЇ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Монтґомері, Алабама, 26 жовтня. — На випадок найближчої загальної війни армія Злучених Держав виконає швидкі потягнення і використає свої резерви, збережені в Краєвій Ґвардії — таке виявив ген. Омар Н. Бредлі, голова спільних генеральних штабів у промові на зібранні Товариства Краєвої Ґвардії.

Крім промови, відчитаної з рукопису, ген. Бредлі додав замітки, що американська армія в Европі нараховує тепер 100,000 вояків. Якро б війна вибухла несподівано, ці вояки були б кинені в бій негайно. Дальше сказав Бредлі таке:

„Ми розуміємо, що оборонні сили Злучених Держав мусять зайняти свої становища в Европі, якщо б саме там почалася аґресія. Коли зайде потреба, щоб ми боролися проти аґресії, то краще, як ми будемо поборювати її там ніж у нашому краю. Це ж ясне, що ми мусимо скоординувати наші боєві сили з оборонними силами інших країн.

„Одначе крім договорів з іншими країнами ми маємо обовязок, який відноситься до нашої країни, а цей обовязок спадає на нашу Національну Ґвардію. Давніше ми мали багато часу для мобілізації наших боєвих сил. Одначе в майбутній війні нам не стане часу на таку мобілізацію. Ми тепер самі находимося на боєвому фронті і не можемо надіятися, щоб нас захоронили якісь інші народи, які находяться ближче ворога ніж ми.

„Тому ми мусимо бути готові боронити себе самі, якщо нам не вдасться втримати миру внаслідок совєтських посяггань. Тоді Національна Ґвардія сповнить місію. Ця місія стане важливіша ніж колинебудь перед тим, бо наша Краєва Ґвардія займе місце в міжнародній картині".

У розмові з кореспондентами ген. Бредлі виявив, що Америка має договір з державами, приналежними до Пакту про Взаємну Оборону з 1949 р., що наша Краєва Ґвардія має постачати персонал для вишколу військових ґруп, складених з цивільної резерви, так як це будуть робити европейські держави.

МАРКЕНТОНІО ДІСТАВ АҐІТАТОРА З ПОРТОРІКО.

Ню Йорк. — Підчас кампанії за вибір посадника міста Ню Йорку йде жива агітація за кандидата Американської Партії Праці, Віта Маркантоніо. Він представляє ґрупу громадян, родом з Порторіко і гостро нападає на обі старі американські партії. Теперішній мейор міста, Вилйем О'Двайер, який кандидує поновно, дістав підтримку від губернатора Порто Ріко, Луїса Муньоз, який прислав був зазив до своїх земляків, щоб вони голосували на О'Двайера. У відповідь на це Маркантоніо постарався, що з Порто Ріко приїхав д-р Хілберто Консепсіон, політичний противник губернатора Муньоза, на агітацію за Маркантонія. Порто Ріко є посілістю Злучених Держав й тому тамошні громадяни мають вільний вступ до Ню Йорку, де вони осілися громадно на передмістю Гарлем. Маркантоніо йде завжди по комуністичній лінії, й тому викликує невдоволення правиж ґруп.

УРЯДНИКИ АМТОРҐУ ЗГОДИЛИСЯ НА РЕЄСТРАЦІЮ.

Ню Йорк. — Совєтська Торговельна Агенція, звісна під іменем Амторґ, згодилася зареєструвати себе як чужинна агенція, як цього вимагає американський закон. За поломання цього закону і за шпигунські діяння в промислових підприємствах департамент справедливости наказав арештувати шість урядовців Амторґу. Їх випущено за запорукою по $15,000, а тепер вони хочуть зареєструватися. Департамент справедливости у Вашинґтоні оповіщає, що реєстрація не змінить в нічому стану обвинувачених. Оборонець арештованих, Ізидор Ніделман, заявив, що реєстрація буде переведена впродовж тижня.

НЕ БУДЕ ВЖЕ ГОРНЯТКА КАВИ ЗА ПЯТЬ ЦЕНТІВ.

Традиційна ціна горнятка кави в Америці, у висоті пять центів, перейде до історії, як перейшла оплата за їзду нюйорським собвеєм. Власники ланцюгових ресторанів заявляють, що їм ніяк не оплачується продавати дальше каву по старій ціні тому, що сира кава на американськім ринку подорожіла. Зате власники винагородять публику тим, що будуть давати до кави сметанку, а не молоко.

З ПІДВИШКОЮ ПЛАТНІ 75 ЦЕНТІВ ЙДЕ АҐІТАЦІЯ ЗА ВИЩУ.

Вашинґтон. — Ледви президент Труман підписав закон про підвишку мінімальної робітничої платні з 40 на 75 центів, а вже почалася кампанія за дальшу підвишку до одного доляра. Урядники департаменту праці, деякі члени конґресу й представники юній були приявні при підписанні закону. Усім їм дав президент на памятку пера, якими підписував закон у кількох примірниках. Закон входить в життя за три місяці від дня підписання. У промові з нагоди підписання президент висловив жаль, що закон не обійме всіх родів праці, а тільки півтора мільйона робітників. Обчисляють, що підприємці доплатять $300,000,000 річно на виповнення нового закону. Започаткування кампанії за нову підвишку мінімальної платні до $1 заповіс Емил Рів, голова юнії ткацьких робітників, приналежної до К.І.О. Ця юнія обєднує 450,000 членів.

ТУРБО-ЛІТАК РОЗЛАМАВСЯ.

Павнбридж, у стеті Ню Йорк. — Боєвий турбовий (пружиновий) літак марки Ф-84, виломився з-під контролі підчас полету і злетів з висоти 10,000 стіп. На ньому находився пілот, який чудом врятував своє життя. Заки літак досягнув землі, розпався на різні частини.

БОЛДВИН РЕЗИҐНУЄ З ГОЛОВСТВА.

Роджер Н. Болдвин, голова Союзу Громадянських Свобід, зрезигнував з свого становища на те, щоб посвятити себе обороні громадянських свобід на міжнародному полі. Колись Союз Громадських Свобід був проґресивною організацією. Тепер департамент справедливости зараховує його до комуністичних фронтів.

АМЕРИКА ОБЄДНУЄ СИЛИ СВОБОДИ В ОБОРОНІ СВІТУ — ДЖАНСОН

Ню Йорк, 26 жовтня. — Світові нації мусять обєднатися в один світ, якщо народи мають жити в достатку і без війни. Для цієї цили треба приноровити внутрішню політику поодиноких націй европейських, азійських чи американських. Таку остоогу виголосив секретар оборони, Луїс Джансон, у промові на Форумі щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн в готелі Валдорф Асторія. У ній він висловив багато думок, з яких учасники набрали переконання, що для рятунку світу треба обєднати творчі й мирові сили. „Ми вповні розуміємо" — говорив Джансон — „що вчорашні Чотири Вершники з Апокаліпси сидять тепер на турбо-літаках і керованих стрільнах і можуть їхати з такою швидкістю і з такою лютістю, що можуть знищити цивілізаційні надбання впродовж тижнів, якщо не днів і годин".

У своїх виводах пригадав дальше Джансон, що світ тепер поділений на дві частині не з „нашої вини, тільки завдяки нашому давнішому приятелеві, якому ми не відмовляли нічого, чи то в фінансах чи амуниції" підчас війни. Тепер той „приятель" нівечить усі наші зусилля при розвязуванні міжнародних проблем „кидаючи на нас атомові бомби в виді вета".

„Світові проблеми є завеликі своїм обсягом, щоб їх могла вирішити одна нація або навіть одна група вибраних націй. Світові сили наших днів тиснуть нас надто дошкульно і їх не можна вмістити в однім таборі або відокремити одні від одних якоюсь залізною заслоною. Одначе ще є доволі часу піднести цю заслону й почати новий акт.

„Доля зробила нас світовою потугою і ми повинні діяти, як світова потуга — не на те, щоб накинути нашу волю комунебудь; не на те, щоб забрати комусь хоч би тільки клаптик землі, яка належиться якомусь іншому народові — тільки на те, щоб обєднати довкруги нас сили свободи і при їхній допомозі стримати всяку можливу аґресію".

Крім секретаря Джансона промотляв на кінцевій сесії Форуму ген. Лушус Клей, колишній військовий губернатор Німеччини, а Пандіт Негру, гіндуський премієр, прислав писану заяву. Крім них промовляли ще інші визначні особи на загально громадські і світові теми. Між іншими була обговорена тема: „Як пересічний громадянин може найширше використати свій вплив на політику уряду?".

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВІДПОВІВ ОБ'ЄДНАННЮ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ

У відповідь на недавню телеграму установчих зборів Об'єднання Вояків Українців в Америці до президента Трумана, державний департамент надіслав на руки голови Об'єднання, Дмитра Галичина, таку відповідь:

„На рекомендацію з Білого Дому, я одержав Вашу телеграму з дня 10-го жовтня 1949, підписану теж п. Калиною в імені Об'єднання Вояків Українців. Ви висловлюєте вдячність за прийняття Вас на громадян цеї країни та стверджуєте, що дух українського резистансу зростає. Цей департамент високо оцінює Вашу ввічливість, виказану виявленням поглядів Вашої групи. Вашу телеграму скеровано до тих властей Департаменту, які безпосередньо заінтересовані східно-европейськими справами". Листа підписав за державного секретаря Мр. Люнард Р. Ковлв, керівник секції публичних поглядів і дослідів у відділі публичного зв'язку.

РЕЛІГІЙНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДІПІСТІВ

Вашинґтон. — Коло 75 відсотків нових іміґрантів, які приїздять до Америки на підставі Акту про Ді Пі, належать до католицької й жидівської вір, як це виявив сен. Пат МкКарран, голова сенатської правничої комісії, щоб опрокинути закиди, наче б у теперішнім іміґраційнім законі була якась дискримінація проти католиків і жидів. Він твердить, що до 14 жовтня 1949 р. приїхало до Злучених Держав 95,560 іміґрантів зі скитальщини в Европі. Між ними 50%

(Докінчення на стор. 4-тій).

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ ГРАФІКИ В НЮ ЙОРКУ

Як довідуємося, дня 2-го листопада буде відкрита в Публичній Бібліотеці в Ню Йорку при 5 Евеню і 42 Стріті виставка сучасної української графіки. Публична Бібліотека в Ню Йорку належить до трьох найбільших американських бібліотек, побіч Конґресової у Вашинґтоні та Гарвардського унісерситету в Бостоні. Експонати на цю виставку зібрав мистець С. Гординський, і майже половина графічних праць походить з його збірки. Подробиці про цю виставку будуть подані заздалегідь в нашій пресі.

ПРИЇХАВ ПРОФ. ВОЛОДИМИР ДОРОШЕНКО

В останніх днях приїхав до цеї країни з европейської скитальщини відомий український вчений, публіцист і громадський діяч проф. Володимир Дорошенко. Він зупинився у Филаделфії.

ЮГОСЛАВІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА АМБАСАДОРА АЛЕНА

Беоґрад, 27 жовтня. Югославський уряд погодився на призначення Джорджа В. Алена, досі асистента державного секретаря, американським амбасадором в цій країні.

НОВІ СОВЄТСЬКІ ДИВІЗІЇ НА КОРДОНАХ ЮГОСЛАВІЇ

Париж, 27 жовтня. Згідно з повідомленнями з авторитетних військових джерел, Совєтський Союз продовжує концентрацію своїх військ в сателітських країнах в сусідстві з Югославією, зокрема в румунському Банаті та Мадярщині. В цих районах мало б вже бути біля 9 совєтських дивізій, в цьому чотири моторизовані. Ще в серпні цього року там було тільки три совєтські дивізії. Не зважаючи на це величезне збільшення совєтських сил на Балканах, військові кола не вважають, щоби вже тепер Совєти поважилися на безпосередню військову акцію проти Тіта. Для таких цілей Совєти потребували б на своїх випадових базах щонайменше 15 дивізій. Крім того вважається, що безпосередньо перед нападом на Югославію, Совєти збільшили б ще відповідно свій гарнізон в Болгарії, головно для піддержання „моралі" болгарського народу. Військові спеціялісти вважають, що маршал Тіто міг би в кожній хвилині кинути до акції 32 дивізії своїх військ. Теперішню приявність совєтських дивізій вияснюється у військових колах не так загрозою безпосередньої акції проти Югославії, як головно аргументом в теперішній холодній війні. Не малу ролю в совєтських заходах грає теж бажання піддержати комуністичні уряди в сателітських країнах проти щораз більшого руху протикомуністичних повстанців, як теж загрозливе для Совєтів положення в Альбанії, з огляду на піддержуваний західними аліянтами рух проти теперішнього комуністичного режиму. Не виключається теж можливости, що ці совєтські дивізії мають творити відповідне тло для організованої тепер Комінформом партизанки проти Тіта.

АМЕРИКАНСЬКІ АМБАСАДОРИ СУМНІВАЮТЬСЯ В МОЖЛИВІСТЬ „НОВОГО ТІТА"

Лондон, 27 жовтня. — Тут закінчилася конференція американських амбасадорів з сімох країн за залізною заслоною, під час якої розглянено положення в тій частині Европи, з можливостями його дальшого розвитку. Наради були таємні і тільки деякі думки продістались до публичного відома. Стверджується, що головним предметом „виміни думок" між амбасадорами було нове положення, витворене бунтом маршала Тіта проти Сталіна. Американські дипломати вважають, що Тіто переможе в цьому спорі та вдержить свою незалежність, базуючи своє переконання на припущеннях, що Москва не поважиться на безпосередню військову акцію проти Югославії. Оцінюючи загальне положення за залізною заслоною, амбасадори сумніваються в можливість виникнення „нового Тіта" в будь-якій іншій сателітській країні, хоча стверджують сильне протимосковське наставлення не тільки серед населення, але навіть і серед місцевих комуністів. У зв'язку з цим відбуваються тепер теж керовані Москвою масові чистки.

500 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ОБОРОНУ ІТАЛІЇ.

Рим, 27 жовтня. — Італійський сенат ухвалив вчора пропонований бюджет на військову оборону країни в сумі 500 мільйонів долярів.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ НОВОГО ПЛЯНУ КОНТРОЛІ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ

„МЕРТВА ТОЧКА" В ЗАКРИТИХ НАРАДАХ ШІСТЬОХ КРАЇН В СПРАВІ АТОМУ.

Лейк Соксес, 27 жовтня. — У зв'язку з таємними нарадами представників Злучених Держав, Британії, Франції, Совєтського Союзу, Канади і Китаю в справі міжнародної контролі атомової енергії, повідомлено, що Совєтський Союз вважає теперішній американський плян Барука в тій справі „базованим на злуді постійного монополю або таємниці продукції атомової енергії" і тому, що такий „монополь" або „тайна" вже більше „не існують, інші члени Об'єднаних Націй мають право сподіватись нових конкретних пропозицій в цій справі з боку Злучених Держав". Таку заяву мав скласти совєтський представник Малік ще в дні 6-го жовтня, отже тринадцять днів після повідомлення президента Трумана про атомову експльозію в Совєтському Союзі. Згідно з переданим вчора звідомленням Комісії іншим членам Генеральної Асамблеї, Малік крім того остерігав, що „коли Злучені Держави обстоюватимуть свій плян і не відступлять від своїх початкових пропозицій, внесених понад три року тому, тоді було б важко сподіватися будь-якого порозуміння в цій справі". У висліді нарад Злучені Держави, Великобританія, Франція, Китай і Канада ствердили, що вони дальше непохитно обстоюють головні принціпи попереднього пляну контролі, без якого не можна собі уявити будь-якої реальної контролі атомової енергії. Вони виявили готовість розглянути теж будь-які зміни в пляні, але не відступлять від тих принціпів контролі, що їх вже прийняла Генеральна Асамблея. В останньому звідомленні стверджується нову „мертву точку" в нарадах, яка витворилася в наслідок факту, що „уряд Совєтського Союзу ставить понад все свою суверенність" та не погоджується на жадні пропозиції, що могли б ставити на першому місці інтереси людства. Західні країни стверджують виразно, що для них найголовнішою справою є мир і безпека в світі і тому вони „готові прийняти відповідні зміни в традиційних поняттях міжнародної співпраці, національної суверенности та економічної організації, якщо того вимагає світова безпека". В звідомленні не залишається жадного сумніву, що вся відповідальність за дотеперішні неуспіхи в намаганнях створити відповідну організацію міжнародної контролі атомової енергії спадає виключно на Совєтський Союз.

СОВЄТИ ПРОДОВЖУЮТЬ СВОЮ ПОЛІТИЧНУ ГРУ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, — 27 жовтня. — Отто Ґротеволь, „премієр" створеної Совєтами східно-німецької „демократичної республіки", заявив вчора на пресовій конференції, що його „уряд" не є заінтересований в сепаратному мировому договорі зі Совєтами, натомість бажає собі „все-німецького" мирового договору з усіми, теж західними аліянтами. В західних колах вважають, що ця заява є звичайним відгомоном політичного черевомовця на Кремлі, який за посередництвом німецького комуністичного манекіна продовжує свою політичну гру за здобуття цілої Німеччини. Виступ Ґротеволя вважається черговим совєтським „пробним бальоном" для чотиро-державних переговорів в справі Німеччини.

БЕЛЬГІЙСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ 2/3 ГОЛОСІВ В СПРАВІ КОРОЛЯ.

Брюсель, 27 жовтня. — У зв'язку з внесеним до сенату законопроєкту в справі всенародного плебісциту, що вирішив би евентуальний поворот короля Леопольда на трон, бельгійські соціялісти внесли поправку, домагаючися застосування в цій справі принціпу більшости двох третіх голосів.

БРИТАНІЯ НЕВДОВОЛЕНА ПОЛІТИКОЮ М'КЛОЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Лондон, 27 жовтня. — Британський уряд виявив вчора дипломатично своє невдоволення дотеперішнім поступуванням американського високого комісаря в Німеччині, Джана Дж. МекКлоя. Британці зокрема невдоволені фактом, що МекКлой виступає занадто „індівідуально", бо майже всі свої численні заяви в поодиноких справах він склав без попереднього порозуміння з британським і французьким високими комісарами.

БІДО ПЕРЕД НАЦІОНАЛЬНОЮ АСАМБЛЕЄЮ.

Париж, 27 жовтня. — Жорж Бідо, якому президент Оріол доручив поробити заходи для створення нового уряду, заявив вчора, що він вже сьогодні виступить перед Національною Асамблеєю, намагаючись дістати апробату його призначення на пост премієра Франції. Він представить парляментові свою політичну програму, як теж правдоподібно вже і склад свого уряду.

СОВЄТИ ПРО АМЕРИКАНСЬКОГО „ТРОЯНСЬКОГО КОНЯ" В О.Н.

Лейк Соксес, 27 жовтня. — Під час дебат в Політичному Комітеті Ґенеральної Асамблеї в справі окремої служби, яка охороняла б життя членів Об'єднаних Націй під час їх місій і дій на поодиноких теренах, совєтський представник Царапкін обвинувачував Злучені Держави, що вони в той спосіб бажали б впровадити до цеї міжнародної організації свого „троянського коня". Ця проблема власної поліційної сили Об'єднаних Націй виринула в цілій гостроті головно після вбивства графа Фольке Бернадотте під час його місії в Палестині. Теж деякі інші країни виявляють відносно мало ентузіязму до цеї справи, добачуючи різні практичні труднощі для неї.

ГРЕЦЬКІ ПАРТИЗАНИ НА КАТОРЖНИХ РОБОТАХ ДЛЯ СОВЄТІВ

Париж, 27 жовтня. — З поінформованих джерел заявляють, що Совєти перевозять тепер своїх недобитків з Греції, які втекли до Альбанії, через Дарданелі і Чорним морем до Чехословаччини, заставляючи їх до каторжних робіт в нових копальнях урану біля Прібраму на південь від Праги. Деяку частину тих недобитків поселено біля гирла Дунаю в болгарському і румунському Добруджі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЮЙОРСЬКІ СЕНАТСЬКІ ВИБОРИ

З виборчих кампаній, які тепер ведуться в різних стейтах, найбільшу увагу звертає на себе кампанія за вибір сенатора з нюйорського стейту. До певної міри це природне, коли зважити, що кандидатами на місце в вашингтонському сенаті є такі загально відомі особистости, як Джан Доллес та Герберт Лімен. Перший — головна фігура в Республіканській партії, що заважує на її відношенні до американської закордонної політики, а другий — великий приятель б. президента Рузвелта, прихильник його соціяльної політики, відомої під назвою „Ню Діл", а теж довголітній губернатор нюйорського стейту, ставлений на це становище чотирма наворотами з рамені Демократичної партії.

Зо загального становища треба тільки витати, що обидві головні партії поставили таких визначних і спосібних кандидатів. Коли б таке завжди і всюди траплялось у подібних випадках, то з цього була б велика користь для країни та її демократичного ладу і добра відповідь ворогам цього ладу — комуністам. Та в Ню Йорку маємо до діла з такими сильними кандидатами до Сенату з інших причин, куди важніших, як самі особи кандидатів. Тому саме виборча кампанія така завзята і тому саме ці кандидати вживають таких способів боротьби, яких вони в інших обставинах ніколи не вживали б. Хіба ж Джан Доллес міг би висказуватись в інших обставинах про банкира Лімена, що він малощо не комуніст, а як не комуніст, то таки певно рахує на підтримку комуністів! Знову Лімен не давав би до зрозуміння, що Доллес, хоч є у спілці з жидами в своїй адвокатській фірмі, є антисемітом. Ці речі, наводимо тільки для прикладу, бо таких взаїмних обвинувачень багато. Правда, американці добре знають, що все те по виборах не матиме ніякого значення і всі ті „обвинувачення" підуть скоро в цілковите забуття, проте уся преса зазначує, що було б куди краще, коли б цього не було, бо ж на публичній арені виступають люди розважні й з високим престижом.

Щоб добре розуміти нюйорські сенатські вибори, треба глядіти дещо дальше і мати перед собою рік 1952, себто найближчі президентські вибори. Виглядає, що теперішній нюйорський губернатор Дюї готов щераз кандидувати на президента з боку Республіканської партії, як тільки Доллес, його права рука, зістане вибраний сенатором. Отже це не тільки кандидує Доллес на сенатора, але „кандидує" теж і Дюї, щоб знов здобути республіканське призначення на кандидата на президента в 1952 р. Зате Лімен, як був прихильником „Ню Діл" Рузвелта, так є теж і прихильником „Фер Діл" Трумана, противником робітничого закону Тефта-Гартлі й цілого — як каже Доллес — „соціялістичного" курсу теперішньої адміністрації, що береться розбудовувати „Добродійну Державу". Якщо не зайдуть якісь великі події, то ці речі будуть відгравати рішальну ролю при наступних президентських виборах. Отже для Трумана і демократів особливо важне, щоб переміг Лімен.

Ще одно дуже важне: Питання американської закордонної політики не відграє при тих виборах майже ніякої ролі, так, як це було в минулих президентських виборах. Щодо неї нема радикальних розходжень. Навпаки, аргументом для вибору Доллеса сенатором є навіть у декого те, що якраз його вибір забезпечує продовження теперішньої закордонної політики країни, що повинно бути сьогодні важнішим від найважніших домашніх проблем.

Боротьба з комуністами в К. І. О.

З вістей, які досі появилися про конвенцію Конгресу Індустріяльних Організацій, можна заключити, що на конвенції буде вирішене питання: Чи комуністи будуть дальше потайки вертіти в юніях приналежних до К. І. О., чи станують до відвертої боротьби проти головної управи, а з цим і самої організації?

Всі признаки вказують, що приходить до зудару двох ідей: американізму й комунізму.

Боротьба за ці справи на робітничому секторі це тільки продовження загальної протикомуністичної боротьби, яка ведеться в цілій країні. Іскри, які заясніли при схрещенні большевицької зброї з урядовою американською підчас процесу і після проголошення присуду проти одинадцяти провідних комуністів у нюйорському федеральному суді, вказують на завзяття з обох боків. Нема вагання, нема прощення.

Робітничі організації, такі, як Американська Федерація Праці й Конгрес Індустріяльних Організацій, це від теперішньої пору одно крило сили адміністрації президента Трумана. А. Ф. П. ніколи не виявляла ворожнечі до американського уряду. К. І. О. повстало з невдоволія Джана Луїса з політики А. Ф. П. та з підтримки лівих, головно комуністичних елементів перед 14 роками. Коли Луїсові стало гаряче в цій організації, він її передав своєму наслідникові Филипові Мореєві. Морей довгий час ходив поміж одиц, аж коли показалося, що довше не зможе втримати розбіжних сил, рішився стануть проти комуністів. Показалося, що їх велика сила, бо на 40 юній, приналежних до К. І. О. 11 опинилося під комуністичною диктатурою.

У них є такі знані верховоди: Гері Бриджес, з юнії доккових робітників; Алберт Фицджералд з юнії електричних робітників; Бен Голд, з кушнірської юнії, в якій панує Ирвинг Поташ, один з 11 засуджених комуністичних провідників; Дон Гендерсон, з робітників сільсько-господарського виряду; Аврам Флаксер, з юнії прилюдних працівників. А потім ще в юніях: виробу меблів, морських кухарів, професійних робітників, і ще кількох інших. Недавно уряд К. І. О. вичистив з большевицьких агітаторів юнію робітників з крамниць дрібного продажу, а не вдалася штука в юнії електричних робітників.

Явний розлам між комуністами й некомуністами виявився підчас останніх президентських виборів. Комуністи пішли під прапор Генрія Воласа, некомуністи станули по боці Трумана. Від тоді не можна було закрити невдоволія Морея, який підтримку для Трумана поставив як точку своєї діяльности.

Тепер іде підготова до осінних виборів, а не спускається з ока наступних президентських виборів в 1952 р. Ще важніше є положення у світі. Західний світ бореться за свободу, східний заводить неволю. Комуністичні юнії, що йдуть за Советами, підтримують диктатуру й невільництво. Не дивниця, що серед робітників на вільній землі мусить бути ясно поставлене питання: Хто за свободу, а хто за поневолення Америки й світу?

Саме тому боротьба в К. І. О. така інтересна й важна.

ЦИФРИ І ЛЮДИ

„Де общее добро в упадку,
Забудь вітця, забудь і матку —
Лети повинність ісправлять".
(І. Котляревський).

Перед нами заклик Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, в справі рятування скитальців. Обабіч двошпальтового заклику, в поазбучному порядку виписані цифри: квоти признаних громадам родин і грошові суми для ЗУАДК-у, на їхне спровадження.

Ніде правди діти: мойсеївські сумніви і страх огортають, коли читати ці цифри. Наші бюджети так часто „лишаються на папері", що й тепер важко визволитися від непевности. Бо в нас за мертвими цифрами рідко-коли стоять живі люди.

* * *

В державних суспільствах справа бюджету виглядає просто: держава накладає податки — і гроші є. Хто не виконає свого обов'язку, того тягнуть у суд, карають і податок екзекують.

В нас державно-адміністративного примусу нема. В нас діє примус вищого порядку: примус серця, сумління й розуму. Ця внутрішня наказуюча сила править нам водночас за суддю й екзекутора. Ця внутрішня сила каже нам, що йдеться про рятунок наших сестер — братів від загибелі.

Чи, на рятунок цих людей, ми не оподаткуємо себе сами принаймні сумою одноденного заробітку?...

* * *

Але справа не тільки в грошовому порятунку — йдеться про фізичний рятунок живих людей. Єдине порівняння, що видержує тут критику, дає тільки сцена потопаючого корабля.

Хто сидить на тому кораблі?

Там знаходяться люди, що працювали так же важко, як і ми — з тією різницею, що зоставили свій гріш і конта в банку, мали нужду й конто в політичній поліції; там люди, що за чесну працю для свого народу діставали „пейду" прикладами рушниці й аванси кількалітньої тюрми, Соловків, Сибіру, чи Картузької Берези; там матері, яких журбою є не „кара", але пляшка довного молока на ім'янини свого чада; там діти, яким колисанку співали бомби й гранати європейської різні; там чудом збережені представники нашої духової культури, вчені, мистці, суспільні діячі, яких ворог масово винищував, щоб обезголовити наш народ.

Коли з корабля, з цими догорними нашими пасажирами, лунає: SOS! — чи тут не „общее добро в упадку"?.. Який прегарний, гідний пам'ятника, з незабутніми словами Котляревського, приклад „повинности" дали два старці громадяни з Шікага: щоб рятувати „общее добро з „упадку", вони, „летючи справляти повинність", забули на безпеку власного життя!... Чи — в обличчі такого забуття буденного — особистого — ми не повинні забути бодай нашу байдужість, тяжкуватість, все те, що стоїть поперек нашій спільній праці — і „летіти справляти повинність „рятування" рідних людей?...

* * *

Обговоривши питання: кого ми рятуємо? — варта б застановитися над думкою — для кого ми тих людей рятуємо.

Певна річ: фізично, в першій мірі, ми рятуємо їх для них самих. Але — не тільки для них. Практика показує, що ці свідомі наші брати й сестри, зараз на другий день після рятунку, стають рятувати від занепаду життя наших громад. Іншими словами, ми рятуємо їх для рятування нас самих. А потім, це люди, що внесли з закріпощеного краю вільне українське слово, вільну українську культуру і правду про Україну — ми рятуємо їх як трудовиків визволення Батьківщини.

* * *

Велика акція рятування скитальців, крім харитативно-допомогової, має ще й загальнонаціональну координуючу й манифестаційну сторінку. Оце вперше українська громада в цілому й усі українці зокрема, що проживають в цій країні, опинилися перед історичним іспитом зрілости: без зовнішнього примусу, в „американському темпі", виконати велике діло рятівництва.

Від того, як ми справимося з цим іспитом, залежить не тільки доля тисячів вартісних українських людей, але й щось не менше важне. Не забуваймо, що на нас дивиться і з нашої діяльности постійні нотатки робить ближчий і дальший посторонній світ. В грі є — ні більше, ні менше, тільки — вартість нашої спільноти, а там і цілого нашого народу.

Від цього іспиту, в чималій мірі залежить, чи — в очах світу — ми спроможні щось зробити й чи на нас можна рахувати...

* * *

Але вернімся до практичного — до „страшних" цифр.

Вони були нам завжди страшні тому, що ми їх залишали „на голову" одинцям. Тут і там ми давали на якусь ціль лепту, як дідові під церквою — тому, в висліді, наша ціль по-дідівськи вегетувала.

Цифри можуть бути страшні пасивним споживачам громадського життя, але ніколи людям, готовим те життя співтворити й будувати. Конкретно: коли, цим разом, зійдеться ціла громада і кожний складе на рятунок скитальців суму одноденного заробітку — справа грошової цифри буде в великому відсотку залагоджена. Коли ж до цього влаштувати два-три пікніки (забави, балі) — справа грошей буде взагалі поладнана.

Подібним способом громада — великий чоловік — справиться і з цифрою призначених їй скитальців. Всюди до розпорядження є народний дім, чи галя, де скитальців можна тимчасово примістити. Богу дякувати, всюди є в нас релігійні братства й сестрицтва, Союз Українок, різні харитативні й допомогові товариства. Вони легко можуть скласти допомоговий комітет і занятися збіркою харчів, постелі тощо для новоприбулих. Всюди є наші люди, що мають зв'язки з фабриками, отже, можуть влаштувати скитальців на працю.

* * *

Все можна зробити — треба тільки, щоб до праці станули всі й перебрали на себе по-частинці тягару. Робім справу так, як старокраєву „толоку": громадою зійдімся, громадою зберім живно і громадою, з піснею, відсвяткуймо обжинки.

Які чудові спомини лишуться нам колись від цих обжинків?!...

Я знав людину, що, в акції купна Українського Городу, у Львові, викупила квадратний метер землі. Як гордо ця людина згадувала потім:

— А не забувайте, що там є і мій метр землі!

З якою, непомірно більшою, гордістю колись скажемо ми:

— А не забувайте, я теж врятував одного брата з скитальщини!...

О. Н.

Інж. Юрій Артюшенко (Шікаго).

МІСІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ

Церковно-релігійна проблема впродовж цілої нашої історії відігравала дуже важну ролю. Виростаючи з минулого, вона справді витискала свою печать не тільки в українськім, але й в чужім світі. Власне з повязання давньо-минулого нашого духового життя з прямодіючим українським християнізмом, виросла, як творча синтеза, українська духовість, що є головним формуючим чинником того українського характеру, якого основними прикметами є — лицарськість у суперництві, релігійна й ідейна толерантність і героїчність у боротьбі. Церковно-релігійні проблеми ми повинні сьогодні більше чим коли присвятити свою увагу, бо ж не випадково „Свобода" ч. 234 з 8 жовтня приносить таку замітку: „В органі московського большевицького патріярхату надруковано заклик до християнського світу до єдности й солідарности проти війни..."

Треба мати на увазі, що хоч одна частина з тих народів, які на протязі років, не розуміючи істоти московського большевизму, байдуже приглядалися до того, що діялося на просторах советської імперії, та й навіть вороже ставилися до боротьби, яку проводили поневолені большевизмом народи, тепер вже включилися до цієї боротьби, а друга частина примушена готуватися до неї, все ж можуть знайтися й такі, що ще раз легковажно підуть за підступно-облудним закликом московського патріярхату й скріплять його позиції на міжнароднім форумі, так як це часто в минулому вони приймали заяви Москви за щирі заклики й ставали на співпрацю й порозуміння з нею (як це напр., в 1933 р. ЗДА офіційно визнали СССР). Тому заздалегідь ми мусимо на церковно-релігійному відтинкові прикласти всіх зусиль до того, щоб у цілім християнськім світі відбулася вже нарешті остаточна переоцінка поглядів на московський „християнізм".

Мусимо звернути увагу світові на те, що Москва, замість тактики прямої боротьби під безбожницькими кличами, вживає хитро - спекулятивної політики, завданням якої є в першу чергу здемолізувати християнський світ і створити серед нього ілюзію про „справжні християнські наміри" Москви, з рівночасною підготовкою ґрунту до підпорядкування під юрисдикцію московського патріярхату решту церков тих православних народів, що підпали вже під її політичні впливи.

Ми тої думки, що українські народні маси самі схочуть зорганізувати суспільне життя в Українській Державі на релігійних засадах, бо українська духовість крие в собі могутні первні національної й релігійної сили, про які не випадково Шевченко згадує в поемі „Неофіти", про яку між іншим Леонід Білецький пише так: „...в цім творі на весь зріст підносить (Шевченко) колосальну ролю тих нечисленних християн, „царів волі", що в духовій боротьбі своїй завоювали світ. Змальовуе їх, як

(Докінчення на стор. 3-тій)

Д-р Іван Німчук.

В СОВЕТСЬКІЙ ТЮРМІ У ЛЬВОВІ

3)

— Ось вам відповідь на вашу дурну балаканину.

А що ввесь його зад був жахливо змасакрований, то ця наявна демонстрація большевицьких слідчих метод замкнула і Костюкові, і Баранові уста. Незабаром закоштували мабуть і вони таких чи подібних енкаведівських слідчих метод, бо большевицькі слідчі були спеціяльно „чулі" до всяких троцкістів і для кого як для кого, але для них не знали ніякої пощади.

З інших товаришів недолі пригадую собі ще українського студента Плювака, доброго клясичного філолога. Він попав у тюрму таким чином, що, зустрінувшись на вулиці з двома — як йому здавалося — старшинами червоної армії, розбалакався з ними і, щоб їм чимсь „заімпонувати", похвалився, що він, як студент, заробляв на своє утримання співпрацею у львівським популярним щоденнику „Новий Час", хоч це була чиста фантазія. При тому він запросив їх відвідати його в його помешканні та подав їм свою хатню адресу. Ті „старшини" (це були звичайні енкаведісти) прийшли до нього в означеній годині, але не з відвідинами, а щоб забрати його до тюрми, де він мав багато часу на роздумування про те, як то не поплачує в наших часах така гарна прикмета наших батьків і дідів, як староукраїнська гостинність.

Далі згадаю ще кількох вязнів, що попали в нашу камеру дещо пізніше. Це постійно вистрашений директор львівської філії Банку Польського Альфред Бляга, господарський директор наукового закладу ім. Оссолінських у Львові Левак, якого, хоч це була людина старша, теж прислідстві здорово катували, господар з підльвівського Кульпаркова Масловський, що служив колись при польській поліції, молоденький студент — польський народовець, якого видав на вулиці таки його товариш — поляк, та якийсь вуличний тип (мабуть кишеньковий злодій), що вживав постійно ординарних слів. Памятаю, як його прикликав до порядку пок. І. Кушнір словами:

— Чи ти не бачиш, що тут між нами є не тільки інтелігентні, але й віруючі люди? Як же через твої уста можуть переходити такі скверні, такі богохульні слова?!

Це помогло і той розперезаний тип замовк на довший час.

Було ще в нашій камері і двох чи трьох польських поліцаїв. Одному з них вже до кількох днів побуту у вязниці присудили 5 років концентраційних таборів, бо якісь два невідомі йому робітники посвідчили йому до очей, що в часі одної робітничої демонстрації у Львові, яку поліція по наказу згори мала розігнати, він ударив їх гумовою палкою.

Щоб уже скінчити з вязнями камери ч. 5, згадаю ще також про одного провокатора. Одного вечора впустили до нас молодого хлопця в гарних чобітках, що на запит про своє прізвище назвав себе Свежавським. Говорив він по польськи з російською вимовою, як деякі волиняки за польських часів, що нас усіх відразу насторожило. Він почав говорити з двома польськими поліцаями і з одним з них, що працював при львівській команді для особливих доручень, перешіптувався майже всю ніч. Зодінський, що мав на такі справи добре вухо, сказав мені потім, що провокатор, підслухуючи загальну розмову в камері, мав ще й інше завдання: звербувати до праці в НКВД і двох поліцаїв. Це завдання провокаторові мабуть і вдалося бодай щодо одного поліцая. Бо по викликанні з камери зараз на другий день пополудні провокатора, згаданий поліцай був уже з нами не довго: за день чи за два покликали і його до праці в нових панів.

В такому то товаристві провів я майже чотири тижні. Хоч яке то було важке життя, та воно було бодай не монотонне, бо всякого роду новини мали ми кожного дня. Через дірочки у віконці в дверях обсервували ми рух на коридорах і бачили нерідко людей з інших камер, яких провадили чи то на переслухання, чи на сторону. Час до часу прибували до нашої камери свіжі арештанти, які й приносили нам новини з міста та з ширшого світу. Автім і всі ми переживали неодно у звязку з нашими переслуханнями і мали що собі оповідати.

По кількох днях покликали мене вдруге до переслухання. З'явився згаданий вже попередньо слідчий з малпячим обличчям, що намагався видобути з мене признання до контреволюційної діяльности, ворожої до СССР. Він всякими штучками старався просто вмовити в мене таку діяльність, яку він сам нібито й „виправдував" моїм вихованням, моїм становищем в „Ділі" як начального редактора і моїм становищем в українському громадянстві. При цьому він робився раз приємним і солодким та хотів навіть почастувати папіроскою, від якої я відмовився, то знову ставав брутальним і навіть ординарним та погрожував биттям.

(Продовження на стор. 4-тій)

ВІДОЗВА

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ТА В КАНАДІ

Ми, представники українських організацій і установ у Західній Німеччині, на спільній з ЗУАДК-ом нараді 10, жовтня 1949 р., заслухавши інформації п. Р. Смука про переведену роботу та актуальний стан допомогової і переселенчої акції, ухвалили звернутися до Вас із цим закликом:

Висловлюємо всім Вам щиру подяку за зложені досі жертви і виконану працю для нас, скитальців. Нам радісно було довідатися, що серед Вас знайшлося дуже багато правдивих доброчинців — ентузіястів, які або самовіддано день-у-день працюють над влаштуванням новоприбулих скитальців, або віддають усі зароблені перші гроші на спровадження нас з Европи.

Ми висловлюємо жаль, що окремі переселенці не вивязалися зі своїх зобовязань, які взяли на себе перед Вами й цим поставили під загрозу всіх нас, що ще залишаємося в Европі. Ми закликаємо всіх, Вас, без різниці віровизнання, соціяльного і, громадського стану, підтримати Ваш Комітет матеріяльною та активною, творчою, цінною співпрацею.

В першу чергу, не відкладаючи ні хвилини, допоможіть завершити переселення — для цього:

1. Створюйте тимчасові осередки для приміщування новоприбулих.

2. Приймайте до тих осередків українські родини скитальців, безпосередньо з пристані, з кораблів.

3. Приймайте, хто може, до себе на приміщення новоприбулих скитальців.

4. Підшукайте приміщення і працю для новоприбулих скитальців.

5. Виписуйте своїх кревних та близьких, звичайних знайомих та приятелів з Европи. Висилайте зобовязання заопікуватися ними по приїзді до Америки. Звертайтеся в тих справах, не гаячи часу, до Централі ЗУАДК-у у Филаделфії.

6. Допомагайте в еміграції нашим громадським діячам, творцям науки і культури та інвалідам, ветеранам і героям визвольних змагань, сиротам і вдовам з малими дітьми.

7. Створюйте відповідні умови для наукової, культурної та мистецької діяльности нашим науковцям і мистцям, та різним громадським працівникам.

В цій акції ставайте до праці самі і кличте до неї своїх друзів і знайомих. Українські скитальці та ввесь український нарід ніколи не забудуть Вам Ваших жертв.

На нарадах були присутні представники таких установ і організацій:

1 Візитатура Української Католицької Церкви,
2 Св. Синод Укр. Автокеф. Правосл. Церкви,
3 Рада Україн. Автокеф. Правосл. Церкви (Соборноправної),
4 Представництво Української Євангельської Церкви,
5 Українська Національна Рада,
6 Виконний Орган У.Н.Ради,
7 Центральне Представництво Української Еміграції,
8 Союз Українців в Німеччині,
9 Обєднання Українських Жінок,
10 Санітарно - Харитативна Служба,
11 Український Вільний Університет,
12 Український Технічно - Господарський Інститут,
13 Богословська Академія Укр. Авт. Правосл. Церкви,
14 Украніська Економічна Висока Школа,
15 Українська Вільна Академія Наук,
16 Наукове Товариство ім. Т. Шевченка,
17 Союз Українських Ветеранів,
18 Обєднання Українських Комбатантів,
19 Союз Українських Інвалідів,
20 Українська УМСА,
21 Союз Конструктивно-Творчих Сил України,
22 Ліга Українських Політичних Вязнів,
23 Товариство Українських Політичних Вязнів,
24 Комісія Допомоги Українському Студентству,
25 Центральний Союз Українського Студентства,
26 Український Пласт,
27 Братство Українських Січових Стрільців,
28 Патронат Української Кооперації „Унія",
29 Представництво Української Еміграції в Мюнхені,
30 Редакція часопису „Християнський Голос",
31 Редакція часопису „Українські Вісті",
32 Редакція часопису „Неділя",
33 Редакція часопису „Сурма",
34 Редакція Українського Бюлетеню Інформації,
35 Представництво часопису „Українське Слово" в Парежі.

Президія Наради Українських Установ

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

МІСІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ

(Докінчення зі стор. 2-гої)

справжніх революціонерів духа, обновителів душ, від могутности чинів яких валились стіни старого поганського світу". Це власне підтверджує український нарід і в нашу страшну добу: „Понад два десятки епископів УАПЦ вивершують криваву піраміду жертв... Піраміди жертв вирослм ж бо з вірних, які йшли за своїми священниками на заслання і на смерть.

А слідами за жертвами вірних УАПЦ йдуть йдуть дальші жертви вірних Греко-Католицької Церкви.

Це все диктує нашим обом церквам знайти нарешті шляхи співпраці й допомогти собі взаємно при сповненні своїх роль, як українських церков, у вселенськім-всесвітнім християнськім маштабі. Чи не є при тім для нас так багатомовною така вістка в пресі: „У Мюнхені відбувся конгрес католицьких, юдейських і протестантських вчених, присвячений справі співпраці цих трьох віровизнань..."
Вважаємо, що тільки через неусвідомлення церквами своїх роль у сьогоднішньому світовому християнському ставанні, нема тої співпраці. Так, нема вирозуміння до видвигнених самим життям ролі українських церков, а вона на нашу думку лежить хоч би в тому:

Для Української Автокефальної Православної Церкви: УАПЦ, навязуючись до традицій з-перед 1687, до якого то Українська Православна Церква не була підпорядкована Москві, повинна стреміти привернути собі, в центрі суходолу старого світу — на грані його двох світів, ролю речника й оборонця усього християнського світу й згідно тому зайняти відповідне місце найперше у вселенськім православнім світі та стреміти піднести значення й силу вселенського православного патріярхату, тим протиставляючи його Росії — як „Третьому Римові". Значення в тім УАПЦ є велике, бо вона, як ніяка інша церква, знає справжню істоту московського „православ'я", має незаступимі нічим традиції бороботьби з ним та зберігає, вічно живе в памяті українського народу імя митрополита Василя Липківського, що являється персоніфікованим образом цеї боротьби. Саме в цім напрямкові УАПЦ повинна проявити у вселенському маштабі ініціятиву й чин. Спираючись на історичний досвід бортьби „за віру християнську — греко-українську й ойчизну свою..." положити основи міжцерковного порозуміння між всіми православними народами, що хотять боронитися від зазіхань на них московського „православного" патріярхату. Бо спостерігаючи міжнаціональну співпрацю на відтинку політичному в таких організаціях, як Інтернаціонал Свободи, А. Б. Н. і Прометей, маємо сміливість твердити, що й міжцерковне порозуміння згаданих православних народів, принесе велику користь і то не тільки для одних цих народів, але й для всього християнського світу.

Для Української Греко-Католицької Церкви:

Українська Греко-Кат. Церква, продовжуючи започату бл. п. митрополитом Андрієм Шептицьким співпрацю між українськими церквами, повинна підготовляти грунт під співпрацю в ширшім розумінні цього значення. — Бо ж Українська Греко-Кат. Церква, виходячи зі становища української нації, як цілости, являється мостом між українським народом і Ватиканом, а з того випливає й вдячне завдання сповнити справді ролю того мосту, зокрема ж це завдання великим буде по грядущих подіях в Україні при встановленні співпраці українських церков із церквами цілого світу.

В останній світовій війні на перше місце видвигнулася боротьба ідеологій і як в українській ще національній революції національно - релігійний стимул українських народніх мас мав великий вплив на кристалізацію української національної ідеї, так само цей же релігійний стимул народніх мас західніх народів в час цієї війни мав теж вплив на формування ідеологій західніх народів, чого доказом є хоч би повоєнні вибори в яких переможцями вийшли християнські партії. Це все є доказом того, що ми є на порозі нової доби, в якій відограватимуть ролю християнські держави, з своїми національними церквами. Іде велика переоцінка вартостей, світ хоче забезпечити собі духовий розвиток, щоб не впасти в безодню, в яку штовхає його гола сила розвитку змеханізованого раціоналізму. Тому й ми не тягнімося в хвості життя, а ставаймо в його чолі й черпаймо джерела пізнання з власної історії, в якій криються творчі непереможні сили української духовости. Так, на світовім змагу ідеологій українська духовість повинна покласти свій відтиск і в цім лежить головна роля українських церков.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 13.

Відділ:	Жертва:
Андрій Шепет	$ 5.00
Анастасія Текалюк, передпл.	3.00
Михайло Гносвий, передпл.	3.00
Свербинський Михайло	2.00
Микола Возняк	2.00
Луш Петро	2.00
Іван Даничевський	2.00
Яків Зікало	2.00
Евген Ковалик	2.00
Кузик Остап	2.00
Д-р Ярослав Хмілевський	2.00
Василь Мельник	2.00
Корнило Петро, передпл.	1.00
Василь Захарія	1.00
Кохан Василь	1.00
Jaroslaw Buchay	1.00
6 Михайло Мигаль	2.00
8 Варвара Цюрик	2.00
8 Скробач Григорій	2.00
14 Воробець Василь	3.00
14 Дзедзик Андрій	2.00
25 Андрій Вук	2.00
36 Юстина Лиса	1.00
38 Стефан Фромель	1.00
44 о. Михайло Мостенський	2.00
52 Михайло Провода	3.00
55 Зелінський Олександер	2.00
58 Михайло Филипський	3.00
81 Д-р Ярослав Бернадин	1.00
90 Іваськович Юрко	1.00
96 Дмитро Василик	5.00
106 Гавришко Співак	2.00
123 Михайло Волойчук	2.00
124 Дмитро Вала	2.00
124 Василь і Марія Корабан	2.00
142 Константин Зелінка	2.00
147 Іван Федорак	3.00
174 Панько Коваль	2.00
176 Володимир Обух	2.00
199 Иосиф Доскоч	2.00
204 Микола Жирий	2.00
204 Михайло Бахусович	2.00
206 М. Копернок	2.00
210 Анастазія Кобен	2.00
210 Іван Франко	2.00
251 Михайло Стурко	3.00
253 Володимир Оренчук	3.00
253 Mrs. A. Щурко	2.00
254 Петро Престаш	2.00
266 Теодор Сюрко	2.00
266 Петро Дворянин	2.00
266 Бронислава Войчук	1.00
268 Павло Шевчук	2.00
271 Григорій Левуш	5.00
268 Петро Омелян	2.00
291 Микола Терасюк	2.00
291 Wm. Husel	2.00
292 Павло Войтович	4.00
295 В. Пулк	2.00
295 Гр. Сташків	2.00
295 К. Зепко	3.00
295 І. Зепко	2.00
295 О. Сивик	2.00
295 Д. Різник	2.00
295 С. Ґарбар	2.00
295 С. Дудівка	2.00
295 М. Петруха	2.00
295 О. Зепко	2.00
295 І. Куцик	1.00
301 Лука Доманьчук	2.00
320 Григорій Озарків	3.00
361 Григорій Гармаш	3.00
361 Стефан Столярчек	2.00
361 Іван Деревляний	2.00
361 Михайло Рудий	2.00
367 Микола Мазурчак	2.00
370 Петро С. Шмігельський	2.00
374 Микола Кисіль	3.00
375 Стефан Крутий	3.00
385 Антін Зубрицький	2.00
402 Луців Славамир Степан	2.00

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Що писала "Свобода" тому 40 років?

14 жовтня 1909 р.

„ГРОБАРІ РУСЬКОЇ ЦЕРКВИ"

Під таким заголовком містить о. Микола Стефанович статтю, в якій згадує про давніший збірний виступ гр. катол. духовенства проти буллі „Еа Семпер", якою Римська Курія обмежила права новоіменованого гр. катол. епископа СС. Ортинського. Проти цеї буллі вислали до Риму спротив 80 священиків, передаючи його апостольському делеґатові у Вашинґтоні в січні 1908 р. Цього протесту не підписали 15 угро-руських священиків і единий тоді між галицькими греко-катол. священиками москвофіл о. Обушкевич. У березні 1909 р. горстка угро-руських священиків внесла до ап. делеґата письмо, в якому „в імені 60 гр. кат. священиків" склали заяву, що вони не протестують проти буллі, а тільки проти цього, що еп. Ощтинський їм не дозволяє її виконувати. Від того часу датується активна боротьба угро-руських священиків, яка ще дальше відчужила духовенство, а опісля і угро-руських вірних гр. катол. Церкви від галичан. По стороні угро-руській стояв тижневик „Американсько-Русскій Вестник", а по боці еп. Ортинського „Свобода", „Душпастир" й загалом український табор.

(Вже від якогось часу перед появою цеї статті слідно було в „Свободі" гостру полеміку між галицьким і угро-руським таборами. З цієї причини „Свобода" почала містити полемічні статті й відповіді на напасти, внаслідок чого не стало місця на інші статті і позитивні справи. З цієї причини нема в тому часі доволі матеріялу для рубрики „Що писала „Свобода" перед 40 роками" — Редакція).

РЕДАКЦІЯ „ДУШПАТИРЯ" ПЕРЕНЕСЕНА ДО ФИЛАДЕЛФІЇ

Від минулого тижня друкарня й редакція часопису „Душпастир" перенеслася до Филаделфії й міститься під ч. 821 Норт Френклин Ст. Редакцію часопису обняв о. Захар Орун після зречення о. П. Понятишина, а управителем став о. Й. Боярчук.

28 жовтня 1909 р.

ЗВІТ о. П. ПОНЯТИШИНА, ДИРЕКТОРА „СВОБОДИ"

У протоколі з річного засідання Головного Уряду У. Н. Союзу, що відбулося 8-9-10 вересня 1909 р. в Шікаґо, поміщений звіт директора „Свободи", о. Петра Понятишина. Звіт обмежився до ідейної сторони часопису, тобто до її напрямку. „Дві головні ідеї заступала „Свобода" в минулому році: 1. народну; 2. церковну" — говорив о. Понятишин. „Під національним оглядом „Свобода" стояла завжди на становищі відрубности нашого народу від народу російського і вона була трибуною українства за океаном. Під оглядом церковним „Свобода" підтримувала представителя гр. катол. Церкви, Преосв. Владику Кир Сотера". — Потім говорив о. Директор про конкурс, розписаний урядом У. Н. Союзу на написання українського букваря й першої читанки. На цей конкурс наспіло тільки дві праці. Щоб їх оцінити, о. Понятишин пропонує вибір комісії, складеної з учителів. Відтак пропонував о. Директор, щоб управа „Свободи" мала право нагороджувати ліпші статті й дописі, щоб тим способом зробити газету більше інтересною.

Після звіту о. Директора прийшли звіти редакторів: А. Цурковського з редагування української, а А. Гела з редагування словенської „Свободи".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Зустріч старих і нових імігрантів.

Стараннєм кількох наших громадянок, в перший мірі п-ні А. Новаковської, п-ні Н. Чолій і других наших громадянок, відбулася в дні 25 червня ц. р. зустріч старої і нової імігрaції міста Йонкерс. В салі Американсько-Українського Клюбу при 13 Вашингтон Ст. З нагоди відкриття офіців наших двох лікарів новоприбувших зі скитальщини, а то: д-ра Василя Кіналя при Сов Піл Ровд і д-ра Григорія Чвартацького при 45 Гамілтон Евні, Йонкерс, Н. Й.

На принятті явилось понад 125 громадян з Йонкерс і околиці та біля 20 нових імігрантів.

Товстмайстром був гр. В. Мадзій. Після вечері забирали голос оба соленізанти, як рівнож громадяни старої і нової імігрaції, обговорюючи біжучі справи як рівнож справу наших скитальців. На заклик В. Мандзія присутні зложили суму $63 на скитальців. Відтак по вечері відбулись танці до пізної ночі.

Присутний.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Заложення відділу „Самопомочі".

В суботу дня 8 жовтня ц. р. скликав ініціятивний комітет сходини старих і нових імігрантів для заложення відділу „Самопомочі". На кільканадесять присутніх було около 10 старших свідомійших українських імігрантів. По рефераті делегата централі, п. Красноноса, як і рефератах місцевих організаторів і відповідній дискусії ухвалено одноголосно заложити того роду організацію, що має обєднувати всіх свідомих українців на полі культурної праці. Для більшого підчеркнення бажання працювати разом зі старшою імігранта, п. Скоропада, головує буду найміцнішого відділу УНС.

Конференція в справі Українського Конгресу.

Одною з найближчих справ, що ними занявся новообраний виділ відділу „Самопомочі", було скликання представників всіх місцевих товариств для заохоти вислати якнайбільшу кількість делегатів на Український Конгрес до Вашингтону. На запрошених 10 товариств прийшли представники від 5-х. По представленні таги Українського Конгресового Комітету і по річевій дискусії рішено вислати спільно 3-х делегатів, бо матеріяльні засоби не позволяють, на жаль, на більше. Одначе з жалем треба ствердити, що деякі громадяни ставляться неприхильно до УКК до такої навіть міри, що унеможливлюють навіть скликання загального віча в конгресовій справі.

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Вдала імпреза.

Дітройтська філія Українського Конгресового Комітету влаштувала 9 жовтня 1949 р. святочну академію в роковини 1000-ліття великої володарки України, княгині, св. Ольги, — в просторій залі Гайскул-у в Гемтремк.

Активну участь у влаштуванні цієї вдалої імпрези взяли і представники старої еміграції, і новоприбулі скитальці.

У програму академії входили: вступна промова, виступи церковного хору ім. І. Котляревського, під дириґентурою п. Атаманця, доповідь про св. Ольгу — п. Т. Дужа, сольоспіви відомої артистки, п. С. Демчишин і п-ні Г. Бартків; пісні Української Повстанчої Армії при супроводі ґітар, відспівали родини пп. Стельмахів і Захарків та живий образ-інсценізація: княгиня Ольга з'являється на престолі українським письменникові - скитальцеві та закликає його не падати духом й далі своїми творами працювати для скріплення сили і єдности українців і побудови величі Української Держави.

Цілість Академії зробила на приявних глибоке і сильне враження своїми мистецькими вальорами та патріотичним, піднеслим змістом, хоч і не бракувало в ній деяких недоліків і недотягнень організаційного і мистецького характеру. Особливо обі деклямації та пісні УПА, як також живий образ-інсценізація зробили на приявних незатерте враження, а на звук запальних і повних приреченого завзяття повстанчих пісень у багатьох із авдиторії появились сльози на очах. Це свідчить, що й наша стара еміграція н е втратила ще духового і чуттєвого зв'язку з „Старим Краєм" та здатна ще відчути трагедію і героїку Рідного Краю, що в нерівних змаганнях протиставиться московсько - большевицькій навалі. Сполука спомимів про величи і могутність Української Держави з-перед тисячі літ з найновішими нашими визвольними змаганнями має свій глибокий національно-державницький зміст.

Академія почалась американським гимном і закінчилась піснею „Боже вислухай благання", що її стоючи відспівала вся заля. У сольово-вокальних точках вміло акомпаніював д-р В. Витвицький.

Треба тільки шкодувати, що заля не була наповнена вщерть нашими людьми, а зокрема, що не багато було молодих українців (нок), уроджених Америки та шкільної молоді, а зокрема здивування і коментарі викликала неприявність на академії місцевого пароха та інших священиків, як також вчительок Сестер Василіянок. Можливо, що на майбутнє таке легковаження національних імпрез не повториться.

До складу Комітету, що зорганізував цю вдалу й актуальну академію, належали п. п.: Йосиф Крупка, Анастазія Біловус, Павлина Будзол, Марія Гуньовська і Франя Осадца.

М. П.

РЕЛІГІЙНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДІПІСТІВ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

становлять католики, а 26% жиди. У цифрах це представляється так: 47,000 католиків, а 24,000 жидів. Решта 26 відсотків припадає на протестантів і незначну кількість православних. Урядники, які займаються перевозом імігрантів, твердять, що приблизно таке відсоткове відношення було в таборах, заки почалася еміграція до Злучених Держав. Урядовці кажуть, що тепер буде прибувати більше протестантів тому, що протестантські організації вже викінчили свої апарати до перевозу одновірців. В Европі залишилося ще 42,750 жидів, а їх було 178,000 заки почалася еміграція на підставі закону, що обовязує від 1 липня 1947. Головна сила жидів пішла до Палестини, бо 113.000.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С

Спортові Вісті

РІШАЛЬНА ФУТБОЛЬНА ЗУСТРІЧ УСК — ВАРШАВ.

Вже в неділю, дня 30 жовтня ц. р., на грищі Mc Carron Park, Greenpoint, Brooklyn, N. Y. (перехрестя Drigg's Avenue й Nassau Avenue) відбудуться рішальні змагання за першенство А. Дивізії Східнього Футбольного Дистрикту між лідером табелі УСК — Ню Йорк й дружиною з черги Варшав Ф. Ц. — Бруклин, команди які не стратили ні одної точки. **Початок змагань точно в год. 2:45** після полудня.

Доїзд до грища: McCarron Park, Greenpoint, Brooklyn, N. Y. Собвеями: 1) Індепендент Собвей (Квінс трейн) до Нассав Евні Стейшен — з Бруклина й Квінс. 2) БМТ Собвей (14-та Стріт — Канарсі трейн) до Бедфорд Евні — з Ню Йорку один перестанок! Треба вісідати в Ню Йорк Сіти 14 Стріт — 1. Евні. До грища 4—5 блоків.

З огляду на „відомі відносини", спричинником яких являється постійно Варшав, Ф. Ц., прохаємо українське громадянство цілої метрополії численно прибути на ті важні змагання — й в культурний спосіб піддержати нашу репрезентаційну команду в її боротьбі за „Премієр Дивізію".

Стан першенств Табеля А. Дивізії:

	гор.	точок	відн. ворiт
1 УСК — Ню Йорк	3	6	17:5
2 Warsaw FC, Brookyn	2	4	5:1
3 Maccabi AC, New York	1	2	2:1
4 Hudson FC., Bronx	3	2	3:3
5 Itlian JC., Yonkers	3	2	6:10
6 Versatiles Sportsmen, Bronx	3	2	6:10
7 French J.C., New York	3	0	2:10
8 Furriers J.S.C., New York	без гри		
9 Milan F.C., Hoboken, N. J.	без гри		
10 New World Club, New York	без гри		

УСК — В ГРАХ ЗА ЧАШУ АМАТОРІВ АМЕРИКИ.

6. листопада ц. р. УСК — Prague A. C. — New York — за United States National Amateur Challenge Cup. — Точні подробиці в пресі.

Спортовий референт
Богдан Прудиус.

НОВІ ГОСТІ.

Цими днями прибув до ЗДА голова Об'єднання Українських Підприємців та Промисловців на еміграції в Европі, видавець та власник книгарні й складу паперу в Галичині і в Німеччині Ярослав Пастушенко (довголітний співробітник Видавництва Ів. Тиктора у Львові). Ярослав Пастушенко був перший і єдиний зпоміж підприємців-емігрантів у Німеччині, що без ліценції УНРРА чи ІРО заклав свої підприємства власними силами. Видавництво Яр. Пастушенка випустило в Німеччині цілу серію видань, між інш. чимало творів письменника Ф. Дудка, працю проф. В. Січинського та інші. Новоприбулий видавець має надію широко розвинути свою видавничу діяльність також в Америці, в чому бажаємо йому якнайкращих і якнайповніших успіхів.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.**

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19033 Квач Хому з с. Семкі, від Сергія Квача с. Олекси.

19034 Дутчак Катерину, зам. Згабала з с. Слобідка Лісна, Коломия, від Дутчак-Брощук Анни.

19035 Корчинського Йосифа і Франю з с. Волковинці, Каменець Подільський, Ружальську з Соломків Юлію з тогож села і Щипковських Антона і Володимира від Соломко Александри і Петра.

19036 Сироватку Василя з с. Смоличів, Луцьк, і односельчан від Ляшук Сергія.

19037 Гаврилюк Мойсея з с. Дворець (Заслав) від Панаса Гаврилюка.

19038 Стефанчук Павла і Маргарету від Ганін Гергарда.

19039 Стрілка Івана з с. Лодина (Лісно) від Стрілки Василя.

19040 Бобель Анастазію і Параскевію з с. Дубрава (Люба-чів) від Михалець Михайла.

19041 Односельчан з с. Пациків (Долина) від Бардиш Петра.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa

В СОВЄТСЬКІЙ ТЮРМІ У ЛЬВОВІ

(Продовження зі стор. 2-гої)

В одному моменті він вийшов до другої кімнати і за хвилину вернувся з цілим жмутком „Діла", на приміринках якого виділа адреса кол. посла-селянина Гриня Тершаківця з Рудеччини. Я догадувався, що адресат є вже в руках НКВД і ті числа „Діла" забрано при ревізії в його хаті.. Слідчий показував мені різні, підкреслені вже червоним олівцем місця в поодиноких числах „Діла", де було щонебудь про СССР, і питав, що воно значить. Я пояснював, як міг і вмів, дотичні місця, але, розуміється, навіть не пробував його переконати, що „Діло" ставилося прихильно до комунізму та до самого СССР. Ті числа, що лежали передімною на столі, були з днів кінця серпня та з перших днів вересня 1939 року, а підкреслені червоним олівцем місця — то були переважно телеграми офіційної Польської Агенції Телеграфічної (ПАТ) та одна стаття-кореспонденція від нашого кореспондента з Варшави. Слідчий негодував особливо на одну телеграфічну вістку, в якій говорилося про виступ української повстанчої групи в Одесі, та на згадану кореспонденцію. Моє пояснення, що цю вістку подала офіційна державна агенція, за що ніяка редакція в світі не відповідає, його, очевидно, не переконало. Ще менше переконувала його моя заява, що заквестіонована ним стаття не написана в редакції, а прислана нашим кореспондентом, який мав вільну руку висловлювати свої погляди. Очевидно, зовсім випадково не було в тих числах протибольшевицької статті редакційної. Інакше я не міг би був взагалі нічого відповісти. А того дня скінчилося на тому, що слідчий відпустив мене назад до камери з тим, що мене ще покличе для вияснення деяких справ. Але на тому й скінчилося. Бо у Львові мене більше не переслухували і своїх львівських слідчих я більше в житті не бачив.

Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Отцим подаємо до відома членам 204. відділу, що чергові збори відбудуться в суботу, 29. жовтня, в гали укр. прав. церкви, 334 Іст 14 вул. Прохаємо нових членів прийти і забрати свої грамоти та заплатити свою першу вкладку. Подається також членам під увагу, що доплата на пресовий фонд „Свободи" дуже помало пливе з нашого відділу, тому ми рішили при колектованню вкладок збирати також і доплату на фонд „Свободи". Рівночасно звертаємо увагу довгуючим членам, щоб конечно вирівняли свій довг. Будьмо взірцевими членами Батька-Союзу. — Н. Гаврилко, предс.; М. Євуш, кас.; В. Гасій, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

В день (Вашого Ювилею) в двадцяті роковини Вашого священства, складаю щиро-сердечне побажання **Всч. о. Пр. ДЯКІВУ ВАСИЛЕВІ** в Мікіс Ракс, який не тільки мені сприяв у приїзді до вільної Америки, але своїм коштом і невпинній праці поміг переселитися около 80-ти особам. Батьківським серцем і душею зустрічав кожного імігранта, давав приют у своїй хаті й полегшу перших кроків на новій землі. Нехай Всевишний нагородить Вас щастям і здоровлям, щоб Ви ще довго могли працювати для добра українського народу і Соборної Української Держави.

Лозинський Григорій.

ТАРЗАН, ч. 2207. Помилковий слід.

Ранком Тарзан оглянув рану Тікара.

„Ця рана буде гнити, якщо її не вичистити" — промовив він. Потім могутний малпочоловік підняв великого звіра...

Між тим Чедвик пішов слідами Тікара, думаючи, що це слід льва — Мімби, який вбив чоловіка.